

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dictamen Illustrissimi ac Reverendissimi P. Mag. Fr.
Gabrielis Adarzo de Santander, Episcopi Viglevanensis,
Ad Interrogata respondens Circa Exclusivam, quandoque
à Principibus interpositam, ne ...**

Adarzo, Gabriel

Francofurti, 1660

Exclusiva, si praesentetur ab Electoribus audiri debet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10517

procedere, & consequenter culpabiliter in negotio gravissimo, quod absit.

*Si adest Exclusiva, audiri & excipi
debet.*

14 **D**ico Tertio, licite possunt, immò debent Eminentissimi Electores audire Ministros Principis Exclusivam repræsésentantis.

Probat; nam Electores ratione sui muneris, sunt Iudices de majori dignitate eligendi; Ergo debent habere notitiam perfectam, non in abstracto, & in genere de qualitatibus constituentibus majorem dignitatem, & de vitijs eam evertentibus, sed debent habere notitiam in cōcreto de illis, hoc est, de eo, quòd Cajus (quem eligere desiderant) habeat prædictas bonas qualitates, & careat vitijs nocentibus hîc & nunc: Tunc sic; sed de eo, quòd Cajus careat vitijs contrarijs bonis illis qualitatibus hîc & nunc desideratis, non est facile, immò est difficile, habere perfectam notitiam, si elector tantum innitatur communi & familiari consuetudini: & ex aliâ parte, facillimum est illam habere, si audiat Exclusivam repræsésentantem. Ergo tenetur elector, ne cæciter & culpabiliter procedat, audire Ministros Exclusivam inter-

interponentes, ut possit rectè judicare, quòd in Cajo
(quem eligere intendit) non inveniantur vitia con-
traria bonis illis qualitatibus, hìc & nunc in eligen-
do desideratis.

Minor autem, quoad primam partem, vide-^{u s}
licet, quòd non sit facile Electori (immò difficile)
habere perfectam notitiam, de eo quòd in Cajo
concurrant bonæ illæ qualitates hìc & nunc deside-
ratae, & quòd careat vitijs contrarijs, si Elector solum
innitatur communi & urbanæ familiaritati, probatur:
nam qualitates quæ hìc & nunc desiderantur in eli-
gendo, sunt animus pacatus, benevolus ad omnes,
propensus in pacem publicam, & Principum uni-
onem: vitia autem contraria sunt, animus bellige-
rosus, partialis, seditiosus, discordiæ feminator ac
nutritor, juxta dicta numero 7. 8. & 10: sed sic est, quòd
prædicta vitia semper secretò procedunt, fugiunt
enim ex natura sua communem consuetudinem, &
urbanam familiaritatem, ergo nequit haberi perfe-
cta notitia eorum ex vi solius communis & urbanæ
consuetudinis.

Minor probatur; nam si juxta Onofandrum *in*
strategico, cap. 10. §. 8 (qui est *de arcanis Imperatorum consilijs*)
demens ille est, qui arcana negotiorum cum multitudine communi-
cat, quantò magis demens esset, negotia belli
à mul-

à multitudinē non celaret : Unde dixit Ammianus *lib. 10. res bellicas non ager, cui est grave silentium*, quasi absque silentio, & secreto tractari nequeant: quia si ea, quæ agere instituimus, secreto non habentur, semel pro- palata, vel prævenientur, vel impediuntur ab alijs, ut monuit Libius *de re militari, cap. 2.* cum ergo ea, quæ bella concernunt, & partialitates disponunt, secreto semper agantur, nequeunt ex solâ communi consuetudine & familiaritate satis penetrari & agnosci. Facit ad hoc, quòd cum insidiantes paci sint semper fraudibus pleni, vulpinantur continuo, credentes se cum vulpibus agere: unde difficile est, ex verbis animum eorum investigare.

- 16 Secunda verò pars minoris, positæ numero i 4. videlicet, quòd si Eminentissimi Electores audierint Exclufivam interponentes, facillè poterunt habere perfectam notitiam de eo: utrum Cajus (in quem passiva inclinât Electio) careat, vel scateat vitijs contrarijs præsentî indigentæ Ecclesiæ, ex quo dignus, vel indignus æstimari possit hic & nunc. Probatur: nam stando dictis suprâ num. 6. de præsentî necessitate Ecclesiæ, debent desiderari in eligendo ultra qualitates positivè conducentes, quòd careat animo inquieto, seditioso, partiali & belligeroso; sed hæc nullo alio modo possunt cognosci, nisi audiendo

Exclu-

Exclusivam, & perpendendo momenta ejus ; Ergo tenentur Electores præbere aures Exclusivam representantibus.

Minor probatur; nam qui Exclusivam interponunt, sunt Principes, quos in negotiobelli quodammodo *nullum latet secretum*, quibus *omne cor patet & omnis voluntas loquitur*, nam ut dixit Sinestius ad Archadium, *omnium oculis cernunt, & omnium auribus audiunt* : Unde cuncta, quæ occultè machinantur, præsciunt ante invasionem, vel post invasionem perfectè cognoscunt; sciunt quippè, quis bellum promoverit, quo prætextu, ac fœdere colligatos allegerit, quis quantas suppetias tulerit, & si non militibus, pecunijs saltem subvenerit, idque circò jure optimo dixerim eos, *peritos in arte belli & pacis* : Ergo ipsi, & non alij sunt, qui benè norunt, quis & qui Eminentissimorum Cardinalium belligerosi, aut seditiosi inveniuntur: & consequenter, qui ex ipsis indigni sint hîc & nunc occupare thronum Petri. Et cum ex aliâ parte sæpè accidat, quòd Eminentissimi Cardinales habeant plenam notitiam de modestia, literaturâ, & prudentiâ Caij, & simul ignorantiam de ipsius Caij animo belligeroso, & de confœderationibus, & de suppetijs præstitis ab ipso Principibus bellum gerentibus, de quibus omnibus nil Principes latet, quia sua in-

L

terest

terest, & Cardinales latet, quia sua non interest, nec est illorum, sicut est Principum, hæc penetrare; sequitur quod teneantur Sacri Electores, ne cæciter procedant, judicando indignum pro digno hîc & nunc; adire Principes pro notitia eorum, qui hîc & nunc non sunt idonei ad pacem (pro quâ satagunt) stabiliendam, aut quòd saltem teneantur audire eos, dum loquuntur.

17 Nec Sacri Electores ægrè ferre debent, juvari notitiâ habitâ, mediante Exclusiva, ut certificentur de qualitatibus Caij, an conducant ad Pontificatum hîc & nunc; quippè, qui benè norunt obligati nem esse cujuslibet Electoris (maximè quando in eligendo desiderantur qualitates extraneæ facultati, quam profitetur Elector) requirere à peritis in arte, an in eum concurrant (pro quo volunt suffragium dare) dotes & qualitates illæ necessariæ ad rectè exequendum ea, quæ sunt propria illius officij, cui est providendum de persona digniore.

18 Extat ad hoc expressa doctrina B. Augustini de Ancona (non minùs Sanctitate, quàm eruditione conspicui) in *summa de potestate Ecclesiæ, quest. 41. art. 3. ad 1.* ubi postquàm determinaverat *articul. 2.* quòd spectaret ad Papam examinare electionem Imperatoris: in *art. 3.* rogat, utrùm ad eundem Pontificem pertineat examinare ipsam personam in Imperatorem
ele

electam, ut possit confirmare, vel reprobare electionem factam? & respondet affirmativè, dicendo quòd persona electa debeat examinari immediatè ab ipso Pontifice, & cum pro parte negativa objectum esset in primo argumento, quòd eligatur ad defendendam Ecclesiam corporali gladio: & examen de aptitudine, & idoneitate ad prædictum effectum magis pertineat ad militem, quam ad Papam, sequitur quòd examen de aptitudine personæ electæ in Imperatorem non pertineat ad Pontificem: Respondet Anconitanus, *quòd ex fama, & testimonio aliorum* (nempè militum, qui sunt periti in arte roboris militaris) *potest Papa examinare, utrum persona electa in Imperatorem idonea sit corporali gladio Ecclesiam defendere, vel utrum sit effeminata & inutilis ad talem effectum.*

Videas, quo pacto Romanus Pontifex sufficiens asseritur, ad ferendum iudicium de qualitatibus electi in Imperatorem, nempè recurrendo ad peritos in arte militari; & rogando ab eis, (sic suadet vox illa *testimonio aliorum*) utrum electus sit idoneus pro militari defensione Ecclesiæ. Si ergo hoc debet facere Pontifex circa personam jam in Imperatorem electam, ut confirmet electionem: Cur id ipsum non faciet Sacer Elector ante electionem, ut possit eligere digniorem? præcipuè quando qualitates constitu-

entes indignum hîc & nunc, sunt omninò extra Sphæram notitiæ, quæ ex urbana, & familiari consuetudine potest haberi, non minùs quàm peritia & robur artis militaris (quæ debent concurrere in Imperatorem) sunt extra Sphæram notitiæ Pontificis confirmatoris.

19 Hac etiam de causâ, cùm in cathedralibus Ecclesijs provisio fit per oppositionem de Cannogiâ aliqua Doctorali, vel Magistrali, Capitulares vocem habentes accersent viros doctos in Sacris Canonibus vel Theologia (respectivè ad Canonicatûs Præbendam) ut ab eis, tanquam à peritis in arte, fiant certiores de majori merito oppositorum, ne cæciter & injustè suffragium ferant.

20 Et ut intentum convincam, in Salmanticensi Academia toto terrarum Orbe celeberrimâ, ubi inter alias innumeras una existit erecta Cathedra Musicæ, nobili stipendio dotata, cujus provisio pertinet ad Claustrum Universitatis, ad est, ad Doctores omnes capitulariter congregatos: Quoties igitur de electione personæ agitur pro dictâ cathedrâ regentandâ, Doctores illi Sapientissimi ut inter dignos digniorem seligant, convocant peritos in arte Musicæ, qui interfint lectionibus & examini publico oppositorum, à quibus notitiam de digniore exquirant, ne rei fiant
de cæ-

de cæca & injustâ provisione. Si ergo totius Orbis Magistri, necessariam præfatam diligentiam ducunt, ut recti Judices esse valeant : quid facere tenebuntur, si casus similis evenerit, qui in re morali Salmanticensibus Doctoribus nequeunt anteponi? Judicet timoratus & prudens.

Confirmo hæc omnia ponderando quod teti- 21
gi supra numero 14 & 15. videlicet quòd communis notitia, quam Eminentissimi Electores habent de cæteris Concardinalibus, versatur ad summum circa nobilitatem, literaturam, prudentiam & modestiam exteriorern &c. quæ profunt ad qualificandum habentem: Sed non versatur circa carentiam vitiorum, hîc & nunc nocivorum, de quibus egi supra numero 9. & 10. Ergo tenentur Electores, omissis eis, quæ profunt, & benè qualificant habentem, esse ultra solliciti, & investigare de vitijs hîc & nunc nocivis, utrum scilicet careat eis ille, quem volunt eligere. Patet hæc consequentia, nam secundum Jura & Doctores *causa, quæ nocet, debet inspici, non quæ prodest.* Barbosa tom. 1. varior. tract. de roma. 40. num. 35. Tunc ultra, ergo postpositis illis qualitibus, quæ profunt, & de quibus habetur notitia per communem consuetudinem, facienda omninò discussio de qualitibus, quæ nocent: maximè quando nociva sunt

potentissima constituendi indignitatem : cùm ergo nequeant Sacri Electores habere notitiam perfectam de nocivis hîc & nunc , nisi auditâ Exclufivâ , & expensis illius momentis , fequitur quòd ad illam audiendam , & excipiendam teneantur Sacri Electores.

Solutio affertur & rejicitur.

22 **N**ec valet, si respondeat Elector, dicens: ego habeo sufficientem notitiam de bonis, & positivis qualitatibus Caij, quem eligere intendo, non ergo teneor esse sollicitus de qualitatibus nocivis & negativis. Patet consequentia, nam secundum jura æquum est, ut ex qualitatibus, quæ apparent, præsumam bonitatem earum, quæ non apparent: & quod ille, qui habetur bonus ex his, quæ videntur, præsumatur etiam bonus, quoad ea, quæ non videntur.

23 Non inquam valet responsio; nam licet secundum jura, semper quis præsumatur *bonus*, non tamen præsumitur *optimus*, ut latè patet per Doctores, quos affert, & sequitur Barbosa loco citato, *Axiomate* 37. unde qualitas illa *optimitatis* debet probari, ut benè observat idem Barbosa, num. 4. ex Vincentio Caroc. *singulari* 286. Cum autem eligendus in Pontificem debe-

debeat esse non modò *bonus*, sed *optimus*, vel ad minùs *melior*, debet Elector certificari aut de *optimitate*, aut de *melioritate*. Hæc autem in nostro casu probatur ex carentia qualitatum nocivarum, videlicet quòd Cajus eligendus careat animo seditioso, belligeròso & inquieto, nam istæ malæ qualitates non modò reddunt indignum habentem, sed etiam consequenter destruunt omnem bonitatem; & qui eas patitur, nequit dici optimus nec bonus.

Debet igitur Elector esse sollicitus de absentia qualitatum hîc & nunc nocivarum, quia etiamsi Cajus *bonus* præsumatur, non tamen præsumitur *optimus*, nisi probetur: Et cum ex alia parte, qui eligitur in Pontificem, debeat esse *optimus*, vel ad minùs *melior*, fit consequens, quòd saltem fieri debeat probatio de *melioritate*, per carentiam qualitatum hîc & nunc nocivarum: ad hanc autem probationem maximè & unicè conducit Exclusiva, debet ergo excipi & perpendi ab Electore.

Illud verò, quod adducitur in solutione, de ju-²⁴re, quod quis habet ut præsumatur bonus circa ea, quæ non apparent, possit habere locum, in casu, quo Exclusiva (quæ opponit Cajo indignitatem) non interveniret: At Exclufivâ interveniente non relinquitur locus ignorantia, nisi vincibili, & affectatae
& con.

& consequenter, quæ non excusat à culpâ , ut notum est , unde Elector non potest dicere , non teneor esse sollicitus &c. in præsentia Exclusivæ , absque crimine gravi.

§. V.

*Ex praxi Ecclesiæ ostenditur quòd debeat
audiri , & excipi Exclusiva ab Ele-
ctoribus.*

25 **M**Ajorem lucem accipient , quæ diximus à numero 14. si ponderetur id , quod hodie est in praxi , & observantia apud Romanam Curiam : ubi juxta Bullam Gregorij XIII. (quæ incipit *onus Apostolicum* , tom. 2. Bullarj) recipiuntur & examinantur Testes super vita & moribus eorum , qui ad regimen assumuntur Ecclesiarum : etiamsi tales ex domesticis Pontificis sint electi , cum tamen Sanctissimus semper eligat ex domesticis in Episcopos, quos bonos præsumit, doctos, prudentes, virtutibus ornatos, & quod pluris est, à se maximè expertos: ex quo sequitur, quòd informationes, quæ de moribus, & vita assumendorum fiunt, aliquid aliud investigent ultra ea, quæ Sanctissimus præsumit, & sunt ei nota in persona electa, illud nempe, quod